



**(Be)Sturen op
brede welvaart:**
*welke verschillen zien
we qua bestuur
en wat betekent dat?*

#KrachtVanDeRegio

Prof.dr. Caspar van den Berg
Rijksuniversiteit Groningen

Twitter: @casparvdberg

27-10-2020

Programma

- Regionalisering in NL: een moeizaam debat sinds 1945
- Actuele ontwikkelingen:
 - NOVI en Cie Terhaar
 - Toenemende regionale verschillen
- Bestuurlijke Regionale Ecosystemen
- Concrete stappen vooruit:
 - Een sterk maar bescheiden rijk
 - Een sterk en proactief bestuurlijk samenspel in de regio
 - Een sterker samenspel met het rijk

Regionalisering in NL: een moeizaam debat

- Periode 1945–1975 Een vierde bestuurslaag?
 - 1950: “Oude” WGR van kracht
 - 1972: Voorstel voor invoering van 44 gewesten
- Periode 1976–2000: Kleinere provincies?
 - 1976: Voorstel voor 24 provincies
 - 1989: 7 stadsregio’s
 - 1995: Voorstel stadsprovincies afgestemd
- Periode 2000–2013: Schaalvergroting
 - 2005 Holland Acht
 - 2012 Randstadprovincie in regeerakkoord
- Periode 2012–heden: Regio steeds relevanter

*Ondertussen wachtten de opgaven niet op haagse besluitvorming:
Vorming van 32 (!!)
functionele regio-indelingen*

En toen kwam corona!

Actuele ontwikkelingen

NOVI (sept 2020):

- Woekeren met ruimte: NL staat voor enorme ruimtelijke keuzes om het land landschappelijk, economisch, ecologisch en sociaal vooruit te brengen.
- Op die keuzes is regie en integraliteit in de afwegingen vanuit het rijk nodig
- Maar het gaat ook alléén met een actief maatwerk en draagvlak vanuit de regio

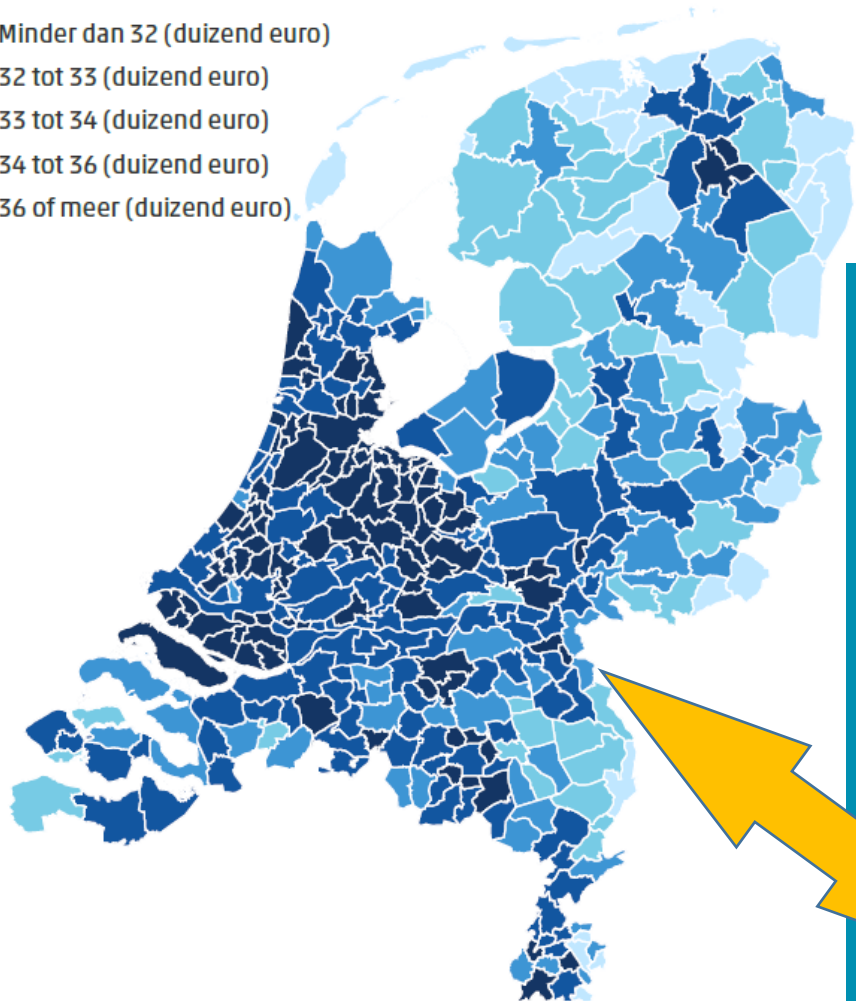
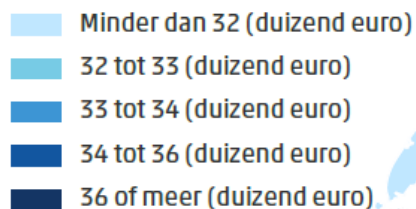
Commissie Terhaar (sept 2020):

- Er is een wildgroei aan regionale structuren ontstaan, terug van 32 naar max. 4 indelingen
- Het rijk moet regie voeren, op basis van een “gelijkwaardig partnerschap” met medeoverheden.

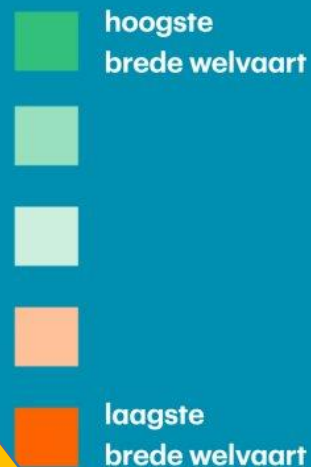
Beide:

- Opgave gericht werken (maar óók gebiedsgericht)
- Eén overheid
- Multi level governance
- Meervoudig bestuur (i.p.v. “je gaat erover of niet”)

Regionale verschillen: *Gespiegelde beleidsopgaven*



Brede welvaartsindicator

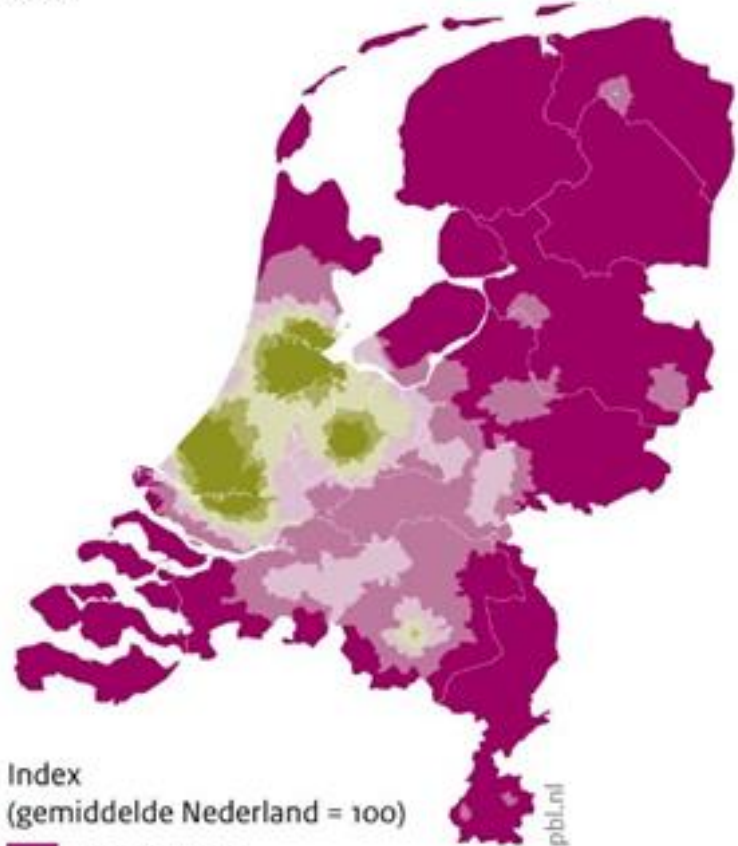


BWI:

- Materiele welvaart
- Banen
- Subjectief welzijn
- Sociale relaties
- Maatschappij
- Gezondheid
- Onderwijs
- Milieu
- Veiligheid
- Balans werk/privé
- Woontevredenheid

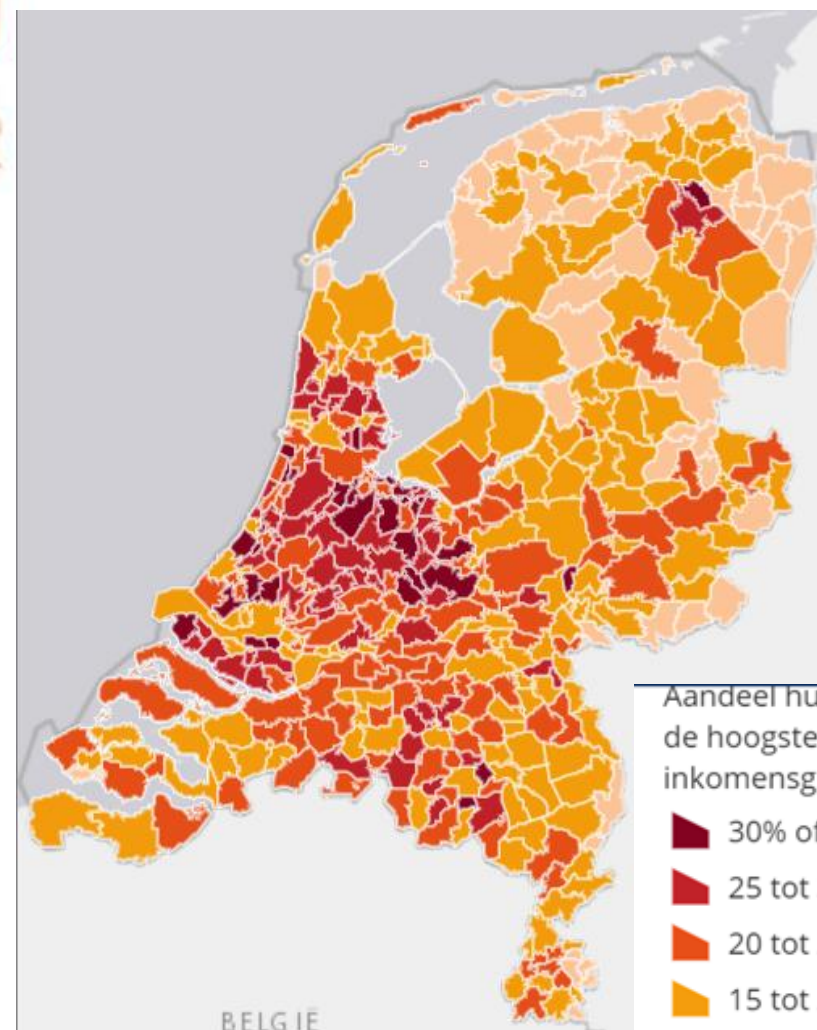
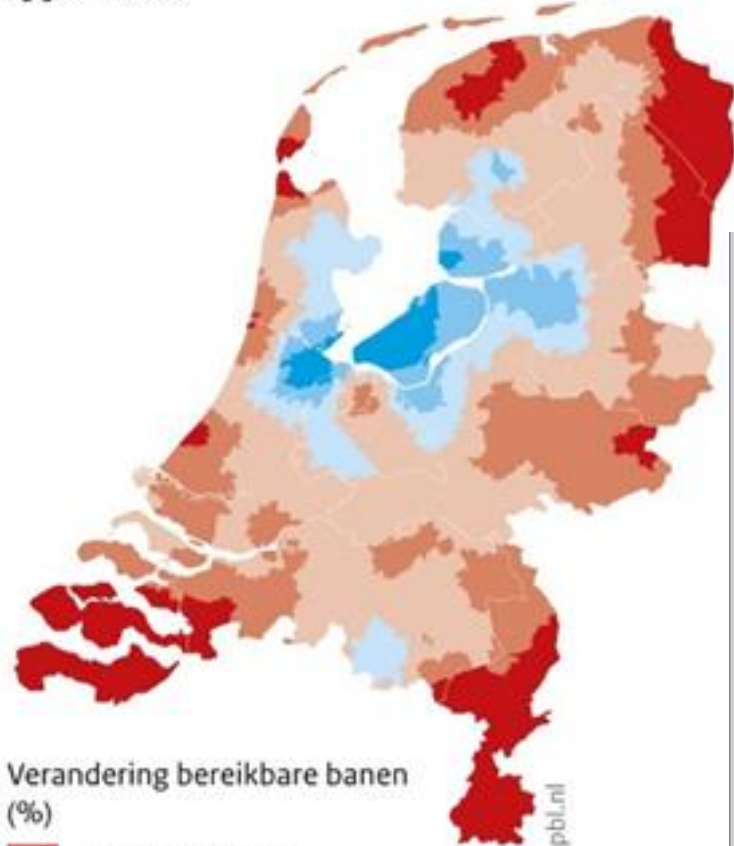
Nabijheid van arbeidsplaatsen

2018



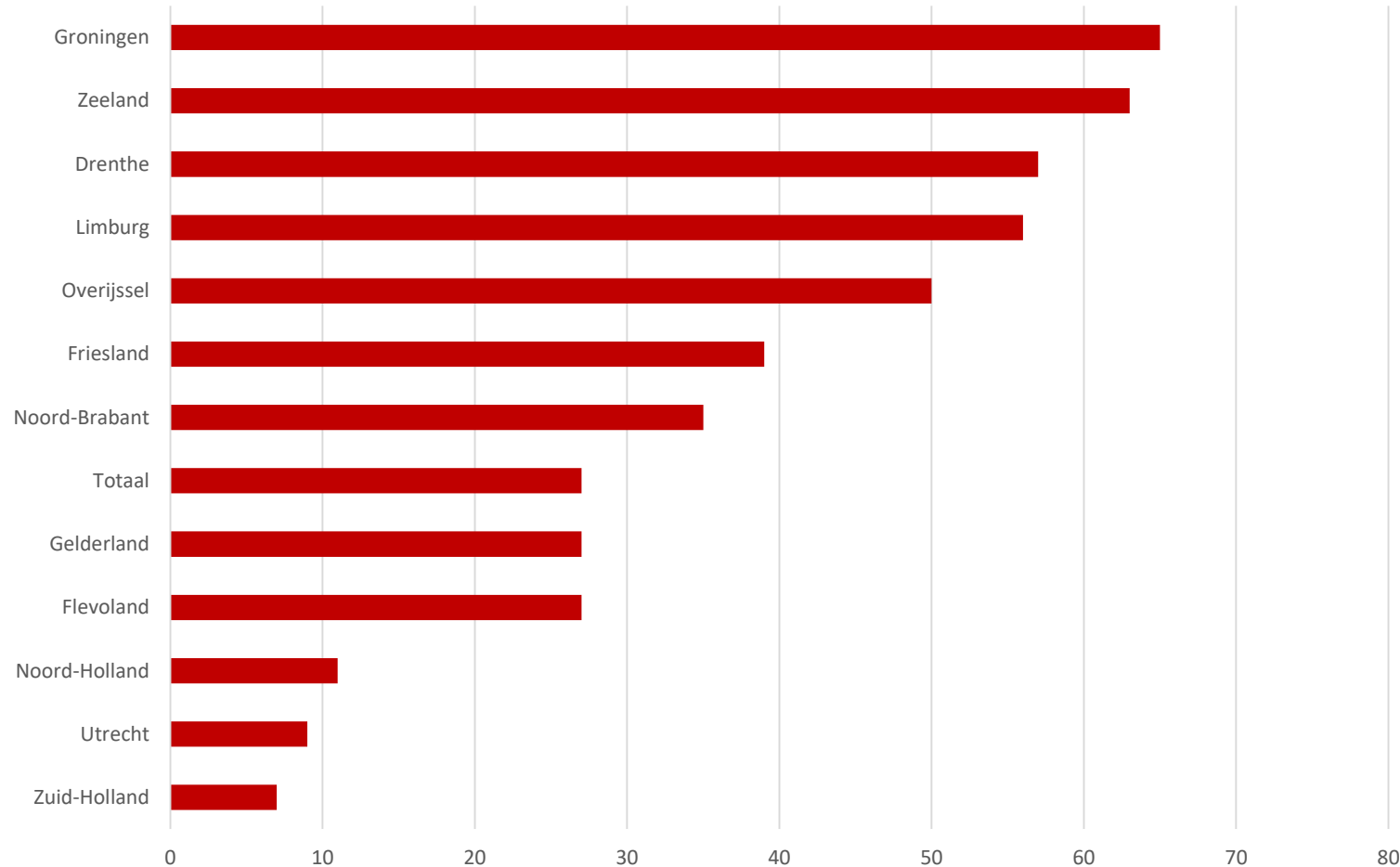
Bron: CBS; LISA; bewerking PBL

1996 - 2018



Regionale verschillen: alle zorgen op 't netvlies?

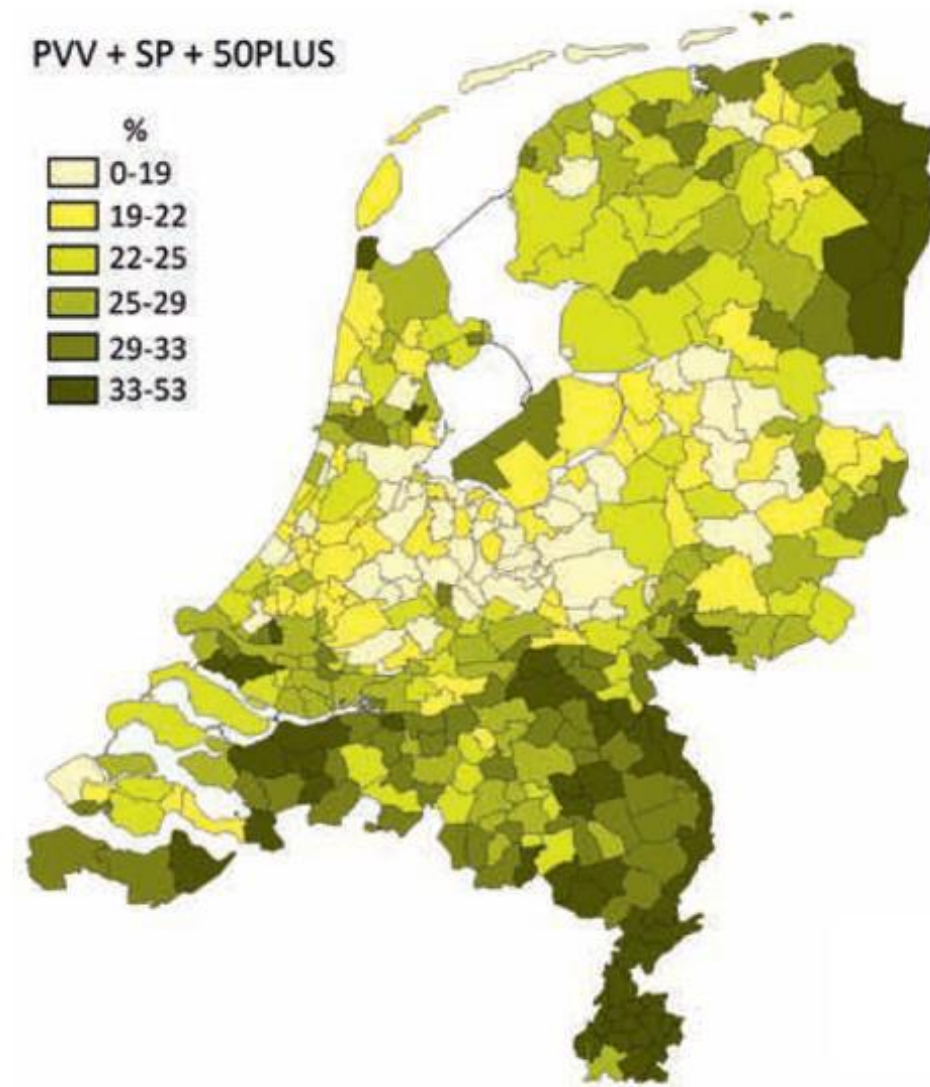
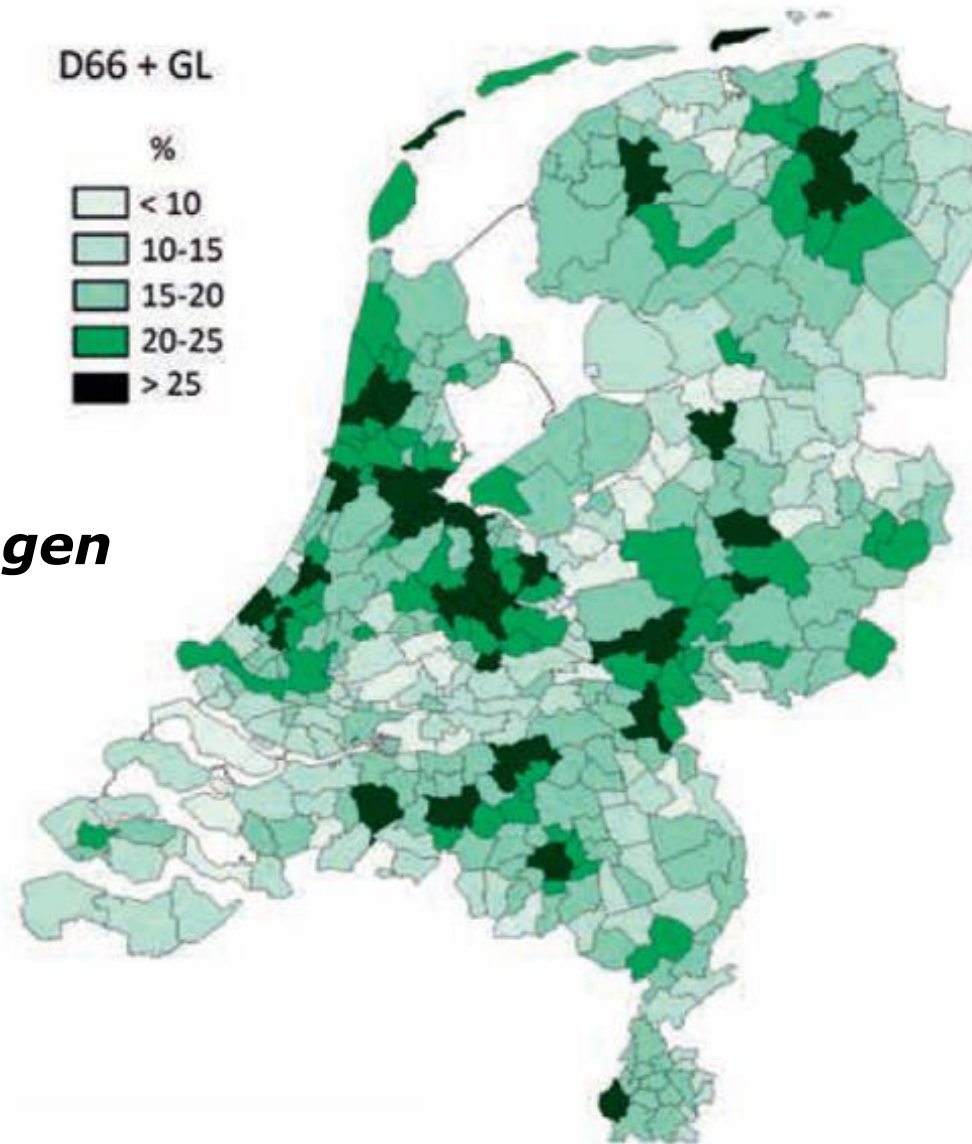
“Onze provincie krijgt onvoldoende aandacht v/d nationale politiek”:



Bron: I&O
Research i.o.v.
NOS, jan 2019

En in Nederland? *Politiek*

**Uitslag
TK-verkiezingen
2017**



Regionale verschillen: Sociaal

“Welk onderzoek er ook voorbijkomt, de groeiende regionale verschillen worden in NL steeds zichtbaarder.

Ook in ons land worden welvaart en welbevinden inmiddels steeds regionaler bepaald.

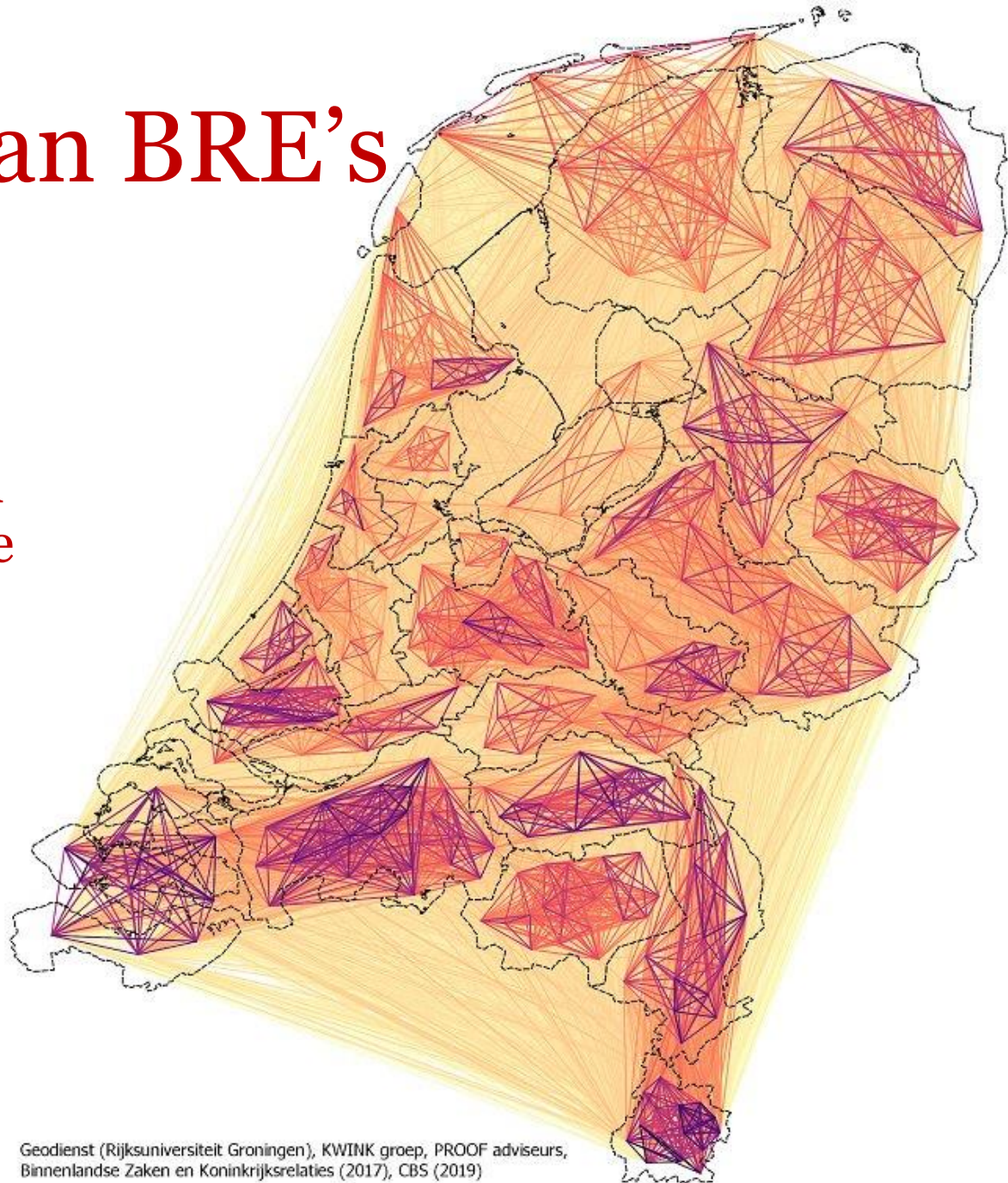
Sociale achterstanden en gebrek aan bedrijvigheid zetten de solidariteit tussen regio's op het spel, net als hun toekomstperspectief.

Dit versterkt de segregatie in NL.”



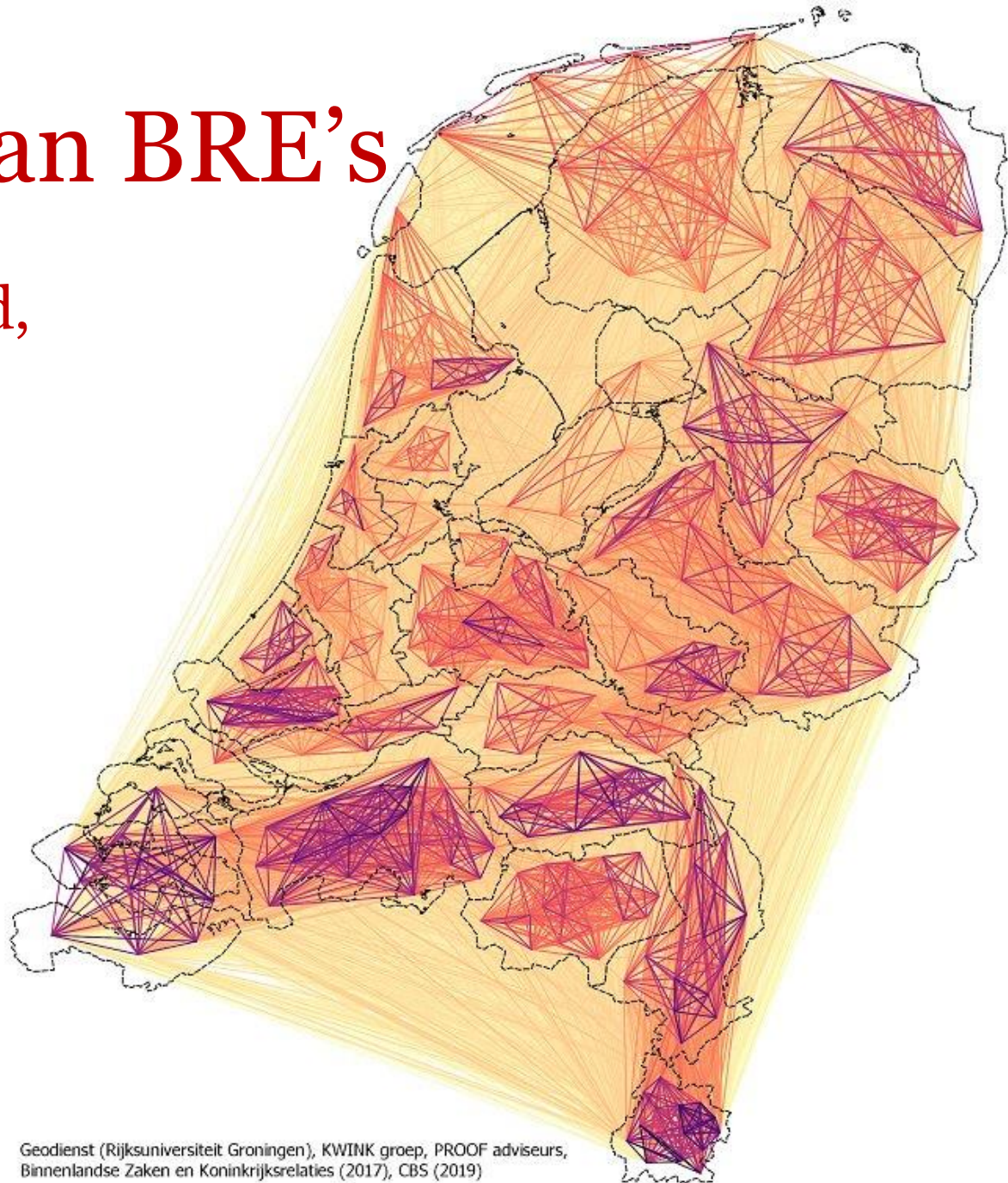
NL door de lens van BRE's

- Op basis van gebiedskenmerken (geografie, bevolking, econ. structuur) kan van elke regio een bepaalde publieke waarde creatie verwacht worden.
- Sommige regio's brengen méér publieke waarde voort dan verwacht zou worden, anderen minder.



NL door de lens van BRE's

- **Provincie-regio's** (Friesland, Groningen, Drenthe, Zeeland)
- **Streek-regio's** (Twente, Achterhoek, Zuid-Limburg)
- **Stedelijke regio's** (Haaglanden, Rotterdam-Rijnmond, MRA)
- **Grote regio's met 1 of 2 duidelijke centrumsteden** (Zwolle, MRE, Noordoost Brabant, Midden- en West-Brabant)



Onderzoeksvraag en hoofdhypothese

Wetenschappelijk / algemeen belang:

Welke factoren maken een BRE succesvol?

Specifiek voor de regio:

Aan welke knoppen kan de regio draaien om het BRE te versterken en de publieke waardecreatie te vergroten?

Hypothese:

Hoe congruenter en hoe dikker de regio, hoe succesvoller het BRE.

Congruentie

- Dezelfde set van partners die op zoveel mogelijk terreinen met elkaar samenwerken.
- “Systeemwereld” en “leefwereld” moeten congruent zijn: het BRE moet “kloppen” met
 - het maatschappelijk ecosysteem (o.a. DUS) en
 - economisch ecosysteem (econ. netwerken en leiderschap)

Dikke en dunne regio's: regionale identiteit

- De regionale cultuur / waardenset (uitgesproken, herkenbaar, behulpzaam voor samenwerking?)
- Een gevoel van onderlinge verbondenheid:
 - In een dunne regio staat het BRE los van de gevoelde lotsverbondenheid (MRDH, Utrecht)
 - In een dikke regio wordt het BRE gedragen door de gevoelde lotsverbondenheid (Fryslân, Twente, Zeeland)

Concrete stappen vooruit:

- Aan de slag met het BRE-onderzoek in 10 regio's
- En verder:
 - Een sterk maar bescheiden rijk
 - Een sterk en proactief bestuurlijk samenspel in de regio
 - Een sterker samenspel met het rijk